

naam **Kees van Zelderen**
leeftijd **62**
bedrijf **biologisch melkveebedrijf in De Rips**
(samen met broer Johan)
huidige bestuursfuncties **portefeuillehouder klimaat en duurzame energie bij LTO Nederland, voorzitter beurscommissie biobeurs**
vorige functies (o.a.) **voorzitter werkgroep biologische landbouw van Europese boerenorganisatie Copa Cogeca, voorzitter vakgroep biologische landbouw ZLTO, lid van raad van toezicht Bionext, voorzitter Biovak, voorzitter Natuurweide, medewerker milieueducatie NAJK opleiding Wageningen Universiteit**

‘Een hectare blijvend grasland legt net zo veel CO₂ vast als een hectare bos’

‘Melkveehouders kunnen de aarde koelen’

‘Veel melkveehouders werken al aan een meer klimaatvriendelijke bedrijfsvoering’, constateert LTO-bestuurder Kees van Zelderen. Het klimaatplan stelt de sector voor een grote opgave. ‘Maar de klimaat discussie biedt ook kansen’, denkt hij.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Als Kees van Zelderen aanschuift voor een interview met Veeteelt heeft hij net de thermometer afgelezen van het sentiment onder boeren over het thema klimaat. Op de dag voor het gesprek maakte LTO de uitslag bekend van een ledenraadpleging over de klimaatplannen van het kabinet (zie kader). ‘Melkveehouders zijn natuurlijk in de ban van de stikstofcrisis en boerenprotesten. Desondanks was de respons op de enquête hoog. Ik vind het positief dat een grote groep melkveehouders verder wil kijken dan de waan van de dag’, aldus de portefeuillehouder klimaat en duurzame energie van LTO Nederland.

Hoe groot is het draagvlak voor de klimaatplannen?

‘Ik schat dat ongeveer een derde van de melkveehouders het klimaatprobleem ontkent of tenminste niet het gevoel heeft er zelf iets mee te moeten. Ze zien het klimaatplan als een aanval op de boeren. Nog eens een derde wacht rustig af wat er op de sector afkomt en ziet tegen die tijd wel wat dat voor het eigen bedrijf betekent. En nog eens een derde van de ondernemers realiseert zich dat klimaatmaatregelen onafwendbaar zijn en denkt na over de mogelijkheden om daar met de bedrijfsvoering op in te spelen. Een deel van hen ziet het klimaatplan als een kans om het eigen bedrijf te versterken.’

Waarom spreekt u van een klimaatplan en niet van een klimaatakkoord?

‘Ongeveer een jaar geleden werd het nationale klimaatakkoord aangeboden aan het kabinet. Dit was tot stand gekomen door intensief “polderoverleg” met alle betrokken

partijen aan verschillende “tafels”. Aan de landbouwtafel waren we er vrij snel uit. Veel agrarische sectoren – waaronder de zuivel – werken al aan een eigen duurzaamheidsagenda. Daar passen klimaatmaatregelen vaak heel goed in. Door aan te geven dat de landbouw structureel kan bijdragen aan vermindering van de broeikasgasuitstoot verwachtten we extra steun van de overheid te krijgen. Na de presentatie is de politiek echter met het akkoord aan de haal gegaan en heeft er een eigen draai aan gegeven. Daarmee is het niet meer ons akkoord, maar een plan van het kabinet geworden.’

Wat vindt LTO van dit plan?

‘LTO steunt de doelstellingen van de klimaatplannen, maar we verbinden wel voorwaarden aan de uitvoering. Zo moeten maatregelen concreet bijdragen aan meer duurzaamheid en moeten boeren de meerkosten die ze maken, terug kunnen verdienen. En daar zal ook de overheid aan moeten meebetalen, want we leveren hiermee een maatschappelijke dienst die we niet kunnen terugverdienen in de markt. Bovendien willen we geen losstaande maatregelen voor deelproblemen, maar een samenhangend duurzaamheidsbeleid dat boeren een perspectief biedt om naartoe te werken.’ ‘Daarbij vinden we dat het systeem van emissieregistraties recht moet doen aan de inspanningen van de verschillende sectoren. De CO₂-voetafdruk van de landbouw wordt afgemeten aan de prestaties op het land en in de stal. Maar als boeren bijvoorbeeld minder kunstmest gebruiken, betekent dat ook dat er minder kunstmest wordt geproduceerd en vervoerd. Dat wordt geregistreerd

als een prestatie van de industrie en transportsector, maar eigenlijk verdient de agrarische sector hiervoor het schouderklopje.’

Van melkveehouders wordt in het plan een grote bijdrage verwacht, met name via een beperking van de methaanuitstoot. Is dat wel realistisch?

‘Ongeveer 14 procent van de uitgestoten broeikasgassen in Nederland komt uit de land- en tuinbouw. Daarvan is – omgerekend naar CO₂-equivalenten – meer dan de helft methaan, dat voor het overgrote deel afkomstig is uit de melkveehouderij. Daar ligt dus inderdaad een grote opgave. Onze kennis over methaan is nog maar heel beperkt. We weten dat het onvermijdelijk is dat herkauwers methaan produceren. Maar de wetenschap is nog volop bezig met onderzoek naar de manier waarop dit broeikasgas wordt afgebroken en hoe het zich gedraagt in de atmosfeer.’

‘Daarbij moeten we nog goed kijken naar de kosten en baten van maatregelen om in de bedrijfsvoering te sturen op methaan. Het zou dom zijn om nu zwaar in te zetten op maatregelen waarvan we achteraf moeten vaststellen dat ze niet effectief zijn. Onderzoek moet de komende jaren prioriteit krijgen en daar is gelukkig ook budget voor. Maar daarmee zeg ik niet dat we in de tussentijd maar niets moeten doen. We hebben nu eenmaal te maken met een politieke realiteit die om maatregelen vraagt.’

Wat kunnen melkveehouders nu dan wel doen?

‘Veel melkveehouders werken al aan een klimaatvriendelijke bedrijfsvoering. Denk bijvoorbeeld aan de productie van energie uit zon en wind. Als het gaat over klimaatmaatregelen, wordt altijd gesproken over maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Maar er is voor de landbouw net zoveel te halen in maatregelen om CO₂ vast te leggen, met name via verhoging van het organischestofgehalte in de bodem. Een hectare blijvend grasland legt net zoveel CO₂ vast als een hectare bos. Melkveehouders hebben hiermee dus een heel sterk wapen in handen. Als het hun lukt om per saldo meer CO₂ vast te leggen dan methaan

‘De klimaatdiscussie gaat te veel over beperken van uitstoot **en te weinig over vastleggen van CO₂**’

en andere broeikasgassen uit te stoten – en ik ben ervan overtuigd dat dat kan – kunnen ze de aarde koelen. Als dat grasland dan ook nog eens kruidenrijk is, leveren we tegelijkertijd een bijdrage aan het herstel van biodiversiteit en voeren we onze koeien wat minder eiwit, waardoor we de uitstoot van ammoniak beperken. Zo ontstaat een nieuw perspectief voor de melkveehouderij. Door het leveren van maatschappelijke diensten bewijzen melkveehouders dat ze voor Nederland onmisbaar zijn.’

‘Op dit moment is de landbouw in Europa uitgesloten van de handel in CO₂-rechten. Maar het zou misschien helemaal niet zo gek zijn als we daar wel gebruik van zouden kunnen maken. Als je dat Europees regelt, met goede mechanismen aan de buitengrenzen, dan zou je daar als Nederlandse boer

aan kunnen verdienen. Landbouw en bosbouw zijn immers de enige sectoren in de economie die CO₂ kunnen vastleggen.’

U bent afgereisd naar de internationale klimaatconferentie in Madrid. Wat heeft een bestuurder van LTO Nederland daar te zoeken?

‘Het stoort me dat er in het klimaatakkoord van Parijs is gekozen voor een postzegelbenadering. Dat wil zeggen dat we de uitstoot per land bekijken. Nederland is toevallig een land dat heel geschikt is voor de productie van melk. En er is uit het oogpunt van klimaat niks mis mee dat buitenlandse consumenten Nederlandse zuivel consumeren. Maar dan is het wel krom dat de broeikasgasemissie die met de productie gepaard gaat, volledig aan Nederlandse boeren wordt

toegerekend. Ik wil wel eens horen hoe Europese collega’s hierover denken. Mogelijk kunnen we dit beleid op termijn ombuigen.’

U zegt dat er niks mis is met de export van zuivel. Daar denkt een deel van de politiek anders over...

‘Tjeerd de Groot heeft een bom gelegd onder het draagvlak voor klimaatmaatregelen door boeren voor het hoofd te stoten. Door te stellen dat de veestapel moet halveren heeft de discussie een verkeerde wending en een negatieve lading gekregen. Niet het aantal dieren, maar het halen van milieu- en klimaatdoelstellingen is het uitgangspunt. Bovendien betekent de melkveehouderij meer voor Nederland dan tot uitdrukking komt in de financiële cijfers. Laten we ons vooral blijven concentreren op de kansen.’

Zes op de tien LTO-leden **achter klimaatdoelstellingen**

LTO Nederland heeft de kabinetsplannen voor het klimaatakkoord voorgelegd aan de leden, onder andere via een schriftelijke enquête met 40 vragen. Hierop reageerden bijna 2400 leden, waaronder 815 melkveehouders. Uit de antwoorden blijkt dat 58

procent van de leden achter de internationale en nationale afspraken over broeikasgasreductie staat. Eenzelfde percentage steunt, onder voorwaarden, de verdeling van de kabinetsopgave over de verschillende sectoren. Als het gaat om concrete maatre-

gelen, zien melkveehouders, onder voorwaarden van financiële haalbaarheid en ruimte in regelgeving, het meeste perspectief in het scheiden van mest en urine, minder scheuren van grasland en inzaaien van klaver.